

varno tudi s te plati. Da nismo čisto iz sladkorja, nas narava kmalu prepriča, posebno pri večdnevni pohodih, kjer se neredko zgodi, da nimamo sreče z vremenom. Kaj je lepše kot možnost, da opazujemo zimsko naravo pred fronto in po njej!

Previdnost pa ni nikoli odveč. Pozimi obstajajo »zdrave« meje gibanja. Posebno nevarni so plazovi, megle, zameti, mraz. Nikoli se ne smemo prenatgati in turo izvesti za vsako ceno.

PREDLOGI ZA TURE

Kam na večdnevni turni pohod, hojo? Greben Golte-Raduha je odlična in lepa dvodnevna tura po grebenu na gozdni meji. Morda bi šli z Zelenice prek Stola in Golice in še naprej.

Ali pa kje nižje? Dleskovška planota, Porezen ... Variant je veliko. Odvisni smo le od snežnih razmer, časa, ki ga imamo na voljo, in sami od sebe, svoje pripravljenosti. Potreba po snežnih razmerah je manjša, če na turi več hodimo kot se smučamo. Za smuko je najboljši zimski sneg, ki se ne predre, rahel globok celeč, pomladanski firn. Verjetno pa je firn daleč naj...

Mislím, da je pozimi najlepše veliko teči po utrjenih smučinah, hoditi na turne pohode, na večdnevne ture in se uvajati v tehniko smučanja

NOVA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

111 IZLETOV PO SLOVENSKIH GORAH

ANDREJ STRITAR

V zadnjih letih so naše založbe izdale lepo število planinskih knjig, ki naj bi bralcem približale gore in jim tako pomagale pri uresničitvi njihovih planinskih želja. Vsa naša pogoja in sredogorja so dobro »pokrita« s podrobnimi vodniki. V njih lahko najdemo praktično vse informacije, potrebne za pripravo in izvedbo tur in izletov.

Tisto, kar je do sedaj manjkalo v naši planinski literaturi (z izjemo zadnje **Klinarjeve** knjige), je vodnik, ki bi dajal ideje in na določen način svetoval, kam in kako za konec tedna.

Eno izmed bistvenih izhodišč knjige, katere izid pričakujemo jeseni, je to, da izbira izleta oziroma cilja pogosto ni lahka in preprosta naloga. Kolikokrat se zgodi, da vreme ni najprimernejše, da smo na tesnem s časom - ali pa nam je enostavno zmanjkalo idej, kam in kako.

Pričujoča knjiga avtorja **Andreja Stritarja** in družine je plod 20-letnega potepanja po znanih in manj znanih gorah Slovenije. Iz te bogate bere je avtor izbral 111 eno- do dvodnevni privlačni izletov. Če bi hoteli vsak teden opra-

na smučiščih. S prihodom pomladi pa se odpravimo v višje gorske predele, izkoristimo daljši dan za daljše ture in čimveč smučamo.

Čez nekaj časa, ko si pridobimo potrebno znanje in izkušnje, ugotovimo, da ni več omejitev. Ne glede na sneg ali koledarski del leta obvladamo vse vrste snega, različne naklone pobočij, pridobimo potrebno moč v stegnih in kolenih. Tedaj uživamo v spoznanju, da se da tudi z opremo naših pra-pradedov odlično smučati.

Le svoje »ozke« predstave o smučanju moramo malo razširiti. Ni lepšega od drsenja po dolgi, še deviški beli jasi med temnimi gozdovi, nad katerimi hitimo proti v daljavi vidnim belim vrhovom, in ko se na vrhovih ozremo na dolgo pot za seboj in se v mislih pripravimo na užitek v drsenju in hitrosti po bregih navzdol.

Potem v dolini namočimo noge v žuboreč potok ob poti, ki izvira iz višjih snežišč, ter pospravimo smučí in zimsko obleko v nahrbtnik, saj je v dolini toplejše in milejše podnebje, ter namerimo korak pod zeleno streho po poti, ki v bistvu ne vodi domov, temveč novim doživetjem naproti.

Že **Nansen** je zdavnaj nekoč napisal: »Nič bolj ne utrjuje moči in misli v glavi kot smučanje. To je nekaj, kar razvija ne samo telo, temveč tudi dušo - ima daleč globlji pomen za ljudi, kot si nekateri predstavljajo.«

viti eno izmed opisanih tur, bi imeli dela za dobri dve leti.

Vsebinsko je knjiga zastavljena kot vodnik. Izleti se zaključijo tam, kjer so se začeli in so tako prilagojeni povprečnemu motoriziranemu Slovcu. Opis izleta vsebuje kratek uvod, navedbo težavnosti, skico vzpona in sestopa, bistvene podatke o izhodišču, vzponu, sestopu, dolžini ture in najprimernejšem letnem času za izvedbo ture.

Namen knjige in avtorjev pa ni le predstavitev 111 izletov. V knjigi so enakomerno predstavljena skoraj vsa gorniško zanimiva območja Slovenije in slovenskega dela zamejstva. Izhodišča so večkrat neznane gorske kmetije in vasice in že sam dostop do njih je mala šola spoznavanja manj znane Slovenije.

Povprečna planinska sezona je v večini primerov omejena na nekaj poletnih mesecev. A gorniška sezona ne traja samo od julija do septembra. Eno izmed vodil knjige je približati gore obiskovalcu v vseh letnih časih. Za izurjenega sta primerna zimska izleta tudi Triglav ali Jalovec, za tiste z manj izkušnjami ali ambicijami pa obstaja vrsta primernih in privlačnih ciljev

v sredogorju, ki jih je možno opraviti z minimalno zimsko opremo.

Cilji so združeni v skupine, ki se vrstijo v smeri urnega kazalca okoli osrednje Slovenije. Začetnemu poglavju Južna predgorja z manj zahtevnimi izleti sledijo: Primorska stran, Trenta, Na oni strani meje, Tamar, Vrata, Kot, Krma, Bohinj, Karavanke zahodno od Ljubelja, Košuta, Svet med Jezerskim in Trzičem, Kamniška stran in Savinjska stran.

Posebnost knjige je, da nas popelje od najlažjih in najenostavnejših izletov, da venomer stopnjuje težave in zahtevnost in pripelje do izbora 11 najtežjih tur, ki so opisane v posebnem poglavju Za gorske sladokusce. To so ture v brezpotju, nekatere pa zahtevajo tudi alpinistično znanje in sposobnost premagovanja krajših plezalnih mest do II. težavnostne stopnje.

Avtor je ture v knjigi razvrstil po težavnosti v 10 skupin v razponu od »lahkih označenih poti« do »zelo zahtevnih brezpotij in plezalnih smeri«. Knjiga ima tudi vzgojno poslanstvo. Dobra tretjina izletov poteka po neoznačenih poteh in brezpotju. Bralcu omogoča izbor izletov, kjer se težave in zahtevnost enakomerno stopnjujejo. Pregled oziroma razvrstitev tur po zahtevnosti je opravljena jasno in pregledno v posebnem poglavju. Knjiga ob upoštevanju vseh navodil in opozoril pisca omogoča neke vrste samoizobraževanje in razvoj planinca, ki to ambiciozno seveda ima, v kategorijo gornika, ki je po svojih sposobnostih nekje med planincem in alpinistom.

In ne nazadnje: knjiga je moderno oblikovana, opremljena z skoraj sto preglednimi skicami in 110 barvnimi fotografijami, ki jih je prispevalo 10 priznanih gorskih fotografov.

Gre za delo, v katerem je združena dolgoletna izkušnja, estetika in predvsem praktičnost in uporabnost. Vsekakor bo to ena izmed tistih knjig, ki ne bodo smele manjkati na planinski knjižni polici.

Knjiga bo izšla jeseni letošnjega leta pri Založbi Sidarta iz Ljubljane. Obseg knjige je 220 strani, format 17,5 x 25 cm, trda vezava.

Ines Božič-Skok

VIŠEVNIK: PRIJAZEN VRH NAD POKLJUKO

(2050 m, lahka neoznačena pot)

Viševnik nad Pokljuko je prav nenavaden vrh. Po nemarkirani poti z Rudnega polja je izredno obiskan, najbolj pozimi. Zaradi razmeroma enostavnega in hitrega dostopa je smuka z njega zelo priljubljena. Vrh odkljujeja priostrena oblika in lepa lega. Leži nekoliko odmaknjen od glavnega grebena nad Krmo, jugovzhodno od Malega Draškega vrha. Najlažji dostop nanj je z Rudnega polja.

Izhodišče: Z avtom se mimo Šport hotela pripeljemo do vojašnice na Rudnem polju na Pokljuki, 1340 m visoko. Cesta je asfaltirana in prevozna tudi v najhujši zimi.

Opis: Na koncu vojašnice se od ceste, ki je speljana proti Konjščici, na desno odcepi stranska gozdna cesta. Odcep je dobro označen, saj se tu prične tudi eden najpopularnejših pristopov na Triglav, z Rudnega na Velo polje. Cesti sledimo slab kilometer do vojaškega smučišča. Tam zavijemo desno in se ob obeh vlečnicah vzpnemo v dolnico nad zgornjim smučiščem. Vzpnemo se po njej do manjše ravnine Zlate vode. Tam zavijemo levo strmo navzgor čez poseko na greben. Odpre se nam razgled na ves Bohinj. Sledimo dobri stezi, ki vodi po širokem in precej poraščenem grebenu. Ko se v vršnih strminah greben združi s pobočjem, sledimo stezi čez travnate vesine. Kmalu smo na vršnem grebenu in prek njega na vrhu.

Sestop: Najlažji in najhitrejši je sestop po isti poti. Lepa kombinacija pa je sestop po markiranem grebenu proti severozahodu na Srenjski preval, z njega v dolnico Jezerca med Draškimi vrhovi, potem pa po markirani poti Velo polje-Pokljuka nazaj na Rudno polje.

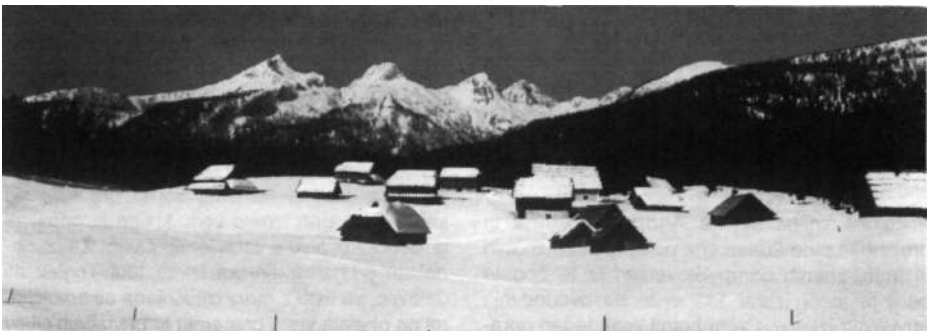
Višinska razlika: 700 m.

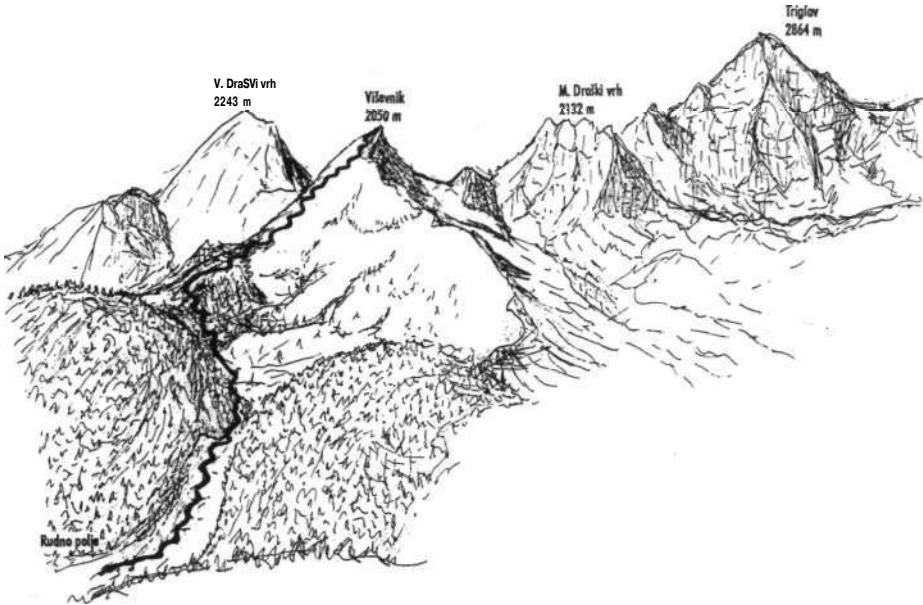
Najprimernejši čas: Zima in zgodnja pomlad. Že nekaj dni po padavinah vodi nanj gaz, vendar se na vrh ne podajmo ob nevarnosti plazov! V kopnem je pot manj prijetna, saj je ponekod kar obilno zarasla z rušjem.

Težave: Pot ni zahtevna.

Viševnik

Foto: Janez Skok

Viševnik in Draški vrhovi nad Pokljuko.

Dolžina ture: Rudno polje-Vrh 2 uri, Vrh-Rudno polje 1 ura, Vrh-Jezerca 1 ura, Jezerca-Rudno polje 1 ura, skupaj 3-4 ure.

Vodnik: Mihelič, Petkovšek, Strojini: Julijske Alpe, PZS.

Zemljevida: Julijske Alpe, vzhodni del, 1:50000, PZS; Julijske Alpe-Triglav, 1:20000, PZS (delno).

POLHOGRAJSKA GRMADA: OKUS PO VISOKOGORJU

(898 m, zahtevna neoznačena pot)

Če smo za Tošč rekli, da je kralj Polhograjcev, potem je Grmada bez dvoma njihova kraljica. Kljub temu, da se ne približamo niti 1000 metrom nadmorske višine, njen razbit vrh predstavlja prve zometke visokogorja. Najlažje je dostopna po lepi poti iz vasi Topol pod Sv. Katarino. Tu pa je opisan vzpon iz doline po bolj strmi strani, po zanimivem jugozahodnem grebenu.

Izhodišče: Avto pustimo pri trgovini v vasi Dvor pred Polhovim Gradcem.

Opis: Pri vodnem koritu sredi vasi poiščemo pot med hišami desno proti gozdu, ki nas pripelje na stezo, po kateri se po poraščenem hrbtu dvignemo na stranski vrh Kucelj. Na hrbtu za njim se priključimo markirani stezi iz Polhovega Gradca.

Hrbtu sledimo proti severu. Na desno se nam odpirajo lepi razgledi na Ljubljansko barje. Kmalu smo pri lovski kočici pod vršno gmoto Grmade. Tik nad njo se zagrizemo v strmino. V dvajsetih minutah dosežemo južni vrh Grmade,

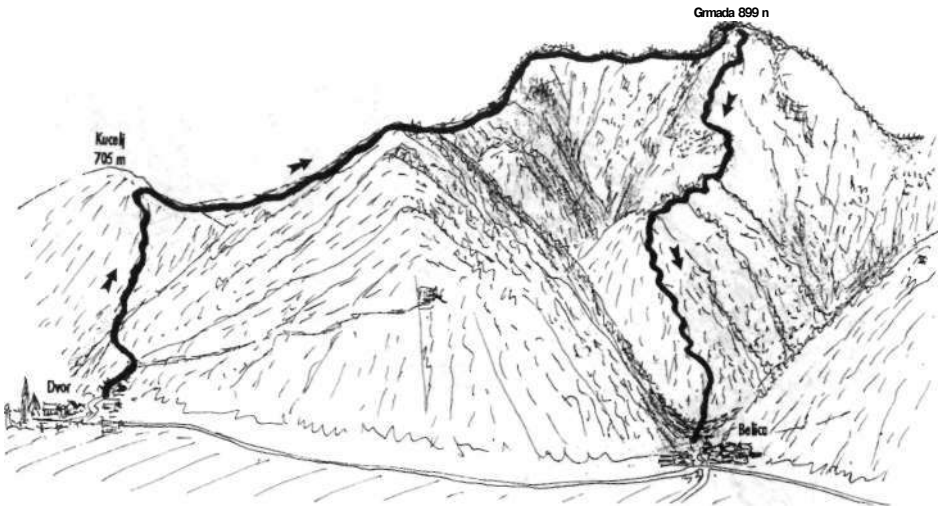
od koder sledimo potki po grebenu proti glavne- mu vrhu.

Sestop: Sestopimo po markirani poti, ki se z glavnega vrha strmo spusti na vzhod proti dolini Gradaščice. Po nekaj sto metrih spusta nas markacije za nekaj deset metrov usmerijo proti levi, potem pa spet nadaljujemo naravnost navzdol. Prek manjšega sedla stopimo na dolg, poraščen greben, po katerem nas prijetna stezica pripelje k sotočju dveh potokov v dolini Belice. Od tam ni več daleč do glavne ceste, ki vodi proti desni do avta.

Polhograjska Grmada

Foto: M. Debevc

Pogled na Grmado z Južne strani. Njena zanimiva podoba je Francoze za časa Ilirskih provinc spominjala na Luja XIV. Naš vzpon nas popelje čez cel vršni greben z leve proti desni.

Višinska razlika: 530 m.

Najprimernejši čas: Vsi letni časi. Pozimi je vzpon težaven samo, kadar na vršnem grebenu in na južnih pobočjih leži večja količina snega.

Dolžina ture: Dvor-Vrh 2 uri, sestop 1.30 ure, skupaj 4 ure

Zemljevida: Polhograjski Dolomiti, 1 : 50000, PZS; Okolica Ljubljane, 1 : 50 000, PZS.

SKUTA: ZAHTEVEN PRISTOP ČEZ NARAVNE PREHODE

(2532 m, zelo zahtevna neoznačena pot)

Skuta je prava lepota Kamniških Alp. Prek nje vodi transversala, zato je precej obiskana. Na severno stran se proti Jezerskemu prevesi s strmo steno, z juga pa je nekoliko položnejša. Iz doline Kamniške Bistrice ni markirane poti, ki bi peljala naravnost nanjo. Stara pastirska pot vodi iz Konca mimo velike luknje Gamsovega skreta, po kateri je celo pobočje dobilo ime, in mimo južne stene Kogla. Prehod je lep in ne pretirano zahteven.

Izhodišče: Z avtom se pripeljemo v Konec, zatrep doline Kamniške Bistrice, in ga pustimo pri spodnji postaji tovarne žičnice na Kokrsko sedlo.

Opis: Iz Konca zavijemo v smeri sever-severozahod levo od Velikega grebena. Po skromni stezi se vzpenjamo po travnatem in rušnatem svetu levo ob grapi, ki se spušča izpod Kogla. V zgornjem delu grapo prečimo desno na skrotasta in travnata pobočja. Na naši desni je velika zijalka, Gamsov skret. Čez skrotje in trave pridemo pod južno steno Kogla. Desno ob njej moramo preplezati žleb in prestopiti po

ozki izpostavljeni polički (najbolj nevarno mesto). Kmalu pridemo na travnat svet Za Koglom. Vzpenemo se na kotanjaste Velike Pode, kjer naletimo na markirano pot med Kamniškim in Kokrskim sedlom.

Po markirani poti zavijemo levo proti Kokrskemu sedlu do odcepa poti na Skuto. Sledimo ji na Škrbino med Dolгим hrbtom in Skuto in z nje na vrh.

Sestop: Najhitreje sestopimo po isti poti. Težavno mesto ob steni Kogla je med sestopom še bolj zoprno! Zato je primernejši le slabo uro daljši sestop po markirani poti na Kokrsko sedlo in z njega v Konec.

Višinska razlika: 1650 m.

Najprimernejši čas: Vsi kopni letni časi. Pozimi

je prehod ob steni Kogla zahteven. Možen je le ob primerni alpinistični opremi (vrv). Poleti je vzpon čez južna pobočja zelo vroč.

Težave: Edino tehnično zahtevno mesto je prehod ob steni Kogla. Zanj je potrebno nekaj plezanja ter trden in zanesljiv korak na ozki polički. Za celotno pot je potrebno precej smisla za orientacijo. V megli je orientacija na Velikih Podih zelo težavna!

Dolžina ture: Konec-Kogel 2.30-3 ure, Kogel-Veliki Podi 1-1.30 ure, Veliki Podi-Vrh 1-1.30 ure, Vrh-Kokrsko sedlo-Konec 3-3.30 ure, Vrh-Kogel-Konec 2.30-3 ure, skupaj 8-10 ur.

Vodnik: Peter Ficko: Kamniške in Savinjske Alpe, PZS.

Zemljevida: Kamniške in Savinjske Alpe, 1 :50000, PZS; Grintovci, 1 :25000, PZS.

OBČUDOVALI SMO LEPOTE POKRAJINE IN DOBROTE KUHINJE

POHOD PO ŽIROVSKO-IDRIJSKEM

IVANKA KOROŠEC

Planinsko društvo PTT Kranj je 23. februarja letos priredilo zanimiv pohod po Žirovsko-idrijskem hribovju. V Žireh se nas je zbrala samo deveterica, kar je sicer že kar običaj za take »nesezonske« izlete.

Vodič je bil **Tone Pivk**, ki pozna okoliške kraje in hribovje kot svoj žep. Tudi **Branko Benedik** in **Tone Štumbergar** sta domačina. Zlasti slednji nam je vedel povedati marsikaj zanimivega, saj je več kot tri desetletja nosil pošto po okoliških vaseh in zaselkih, dolga leta celo peš po vseh bregovih in strminah.

PRI SIVKARJU NA KMEČKEM TURIZMU

Žiri so prijeten kraj, vgnezden v predalpski svet, kjer se stikajo posebnosti Gorenjske, Primorske in Notranjske. Če se ne bi Žirovci pred več kot sto leti tako pogumno lotili čevljarstva in klekljarstva, bi Žiri danes ne bile tako znane, kot so. Svojo vaško sramežljivost bi še danes skrivale pred nedeljskimi popotniki. Tako pa so se razvile v kraj, ki daje zaradi industrije, obratov, delavnic, trgovin in trgovinic že kar mestni vtis.

Ob osmih smo se napotili po kolovozni poti prek zamrznjenih, z debelo slano pokritih travnikov in polj in se vzpeli na hribovje nad Žirmi. V Jarčjem dolu je še ležal debel sneg. Tu stoje trdne hribovske kmetije z mogočnimi poslopji, postavljenimi povprek na strmino in z velikimi posestvi. Postajalo je vse bolj strmo, premo sorazmerno temu pa tudi vroče. Prisojna pobočja so bila že brez snega, a še vsa speča, čeprav se jih je že dotaknil sveti Valentin, osojna pobočja pa so bila še na debelo pokrita s snegom. Ponekod so bile strmine čisto grbinate in bi bile ravno primerne za novo olimpijsko disciplino akrobatskega smučanja.

Na vrhu nas je sprejel oster, mrzel veter. Na slemenu med Žirovsko in Idrijsko kotlino vedno piha in vleče. Še kako urno smo si spet oblekli prej odložene bunde in si nadeli kape na glavo.

Pogreli smo se »Pri Sivkarju«, kjer imajo kmečki turizem. Mladih ni bilo doma, prav tako dobro pa sta nam postregla stari Sivkarjev ata s sadjcem in Sivkarjeva mama s čajem iz domačih rož'c. Omeniti velja, da imajo tam gor cene še iz predinflacijskih časov.

Nadaljevali smo pot dalje v breg, na Mrzli vrh. Razgled je bil čudovit: iz dolin so silili v jasno, mrzlo nebo posamezni vrhovi - spredaj Porezen in Blegoš, zadaj venec bohinjskih gora, še bolj zadaj divja gmota s Triglavom.

RAZVOJJE MED JADRANOM IN ČRNIM MORJEM

Zaselek Mrzli vrh sestavljajo samotne kmetije okoli razgledne Sivke, ki jo prečka slovenska planinska transverzala. Med kmetijami, ki so dostopne le po slabih kolovozih ali stezah, so njive in košenice. Dolinci nabirajo poleti po okoliških bregovih arniko, po gozdovih pa gobe in borovnice. Mrzli vrh nima zaman svojega imena. Tu vedno piha burja s Primorske in se tepe z meglo, ki jo poriva kvišku veter z žirovske strani.

Pri Kosmaču ali »pri Vodičarju«, kot se reče po domače, imajo žig za slovensko planinsko transverzalo kakor tudi za loško transverzalo. Gospodarja domačije **Danica** in **Marko Kosmač** imata šest otrok, štiri sinove in dve hčeri. Poskrbela sta, da se življenje na Mrzlem vrhu ne bo ustavilo. Otroci hodijo v šolo v Sovodenj - kombi jih vsak dan prevaža v dolino in nazaj -, mlajši pa uživajo v prelestih zime in se smučajo po okoliških bregih. Najmlajša je tako in tako še najraje v maminem naročju.

Pri lepo obnovljeni kapelici na Mrzlem vrhu smo stopili na asfaltirano cesto in v rahlem spustu prišli po njej v Ledine. To je prijazna, strnjena vasica na zakraseli planoti. **Tomi Bogataj** ima kmečki turizem »Pr Jureč«. Ker je bilo ravno poldne in torej čas za kosilo, smo vstopili in poskusili hišno specialiteto - domače suhe klobase, zaseko, nariban hren, zraven pa še topel, doma pečen hleb kruha.